

med Hensyn til Statstjenere, forekommer det mig ogsaa, at man med Nette kan gjøre gjældende i et andet Tilfælde, hvor Staten finder det at være til sin egen pecuniære Fordeel at faae et Forhold omvendt. Hvad angaar det, at man taler om at bringe Offre her i denne Sag, da har det glædet mig at høre anerkjendt fra Regjeringens Side, at Offret, der bringes, er meget lille. Jeg troer imidlertid, at Offret er slet intet, naar man seer tilbunds i Sagen; thi jeg spørger: Hvilken Indtægt har Staten af Kjøb og Salg af Fæstegodsset, af disse store bundne Godsler, som ligge omkring i Landet, sammenlignet med den Indtægt, som Staten har af de Forbeholdomme, som til Stadighed gaae i Handel og Bandel fra Haand til Haand, det frie Selvetendoms gods? Naar man anstiller en saadan Sammenligning og derefter overveier Sagen, vil man sikkert finde, at Staten gjør vel i, for sin egen pecuniære Fordeels Skyld, at bringe det Offer, som der her er Tale om, og at der maa bringes et Offer, ligesom deri, at der dog endnu er Godseiere, her i Landet, som have saa megen Humanitet, at de krumpe sig ved — saaledes som et æret Medlem (Hofstein) — et hæderligt Medlem af denne Stand, der er Medlem af dette Thing — saa smukt udtalte forleden — at komme til, at staae overfor det Tilfælde, at gjøre en saadan Familje huusvild. Derfor er det, at der virkelig bør gjøres et Offer i denne Sag. Naar man nu kan gjøre Offere og for saa godt Kjøb komme i en saa nobel Stilling, og saa endda have Pungen godt spækket bagæfter, synes jeg, at der er dobbelt Fordeel ved, at bringe sig i denne skønne Stilling; man faaer jo baade Vre og Penge derved. Hvad det angaar, at man har talt om, at Fæstebondestanden ikke havde nogen Ret i denne Sag, da vil jeg sige: Det vil jeg lade staae her, om den har nogen Ret eller ej; jeg vil kun hylde mig til Billigheden. Skulde det ikke være rigtigt og billigt, at Staten, for at værfætte en Reform, som er til Samfundets Fordeel i det Hele, hjælper den ene af de to Parter i Sagen — Godseierne paa den ene Side og Fæstene paa den anden Side — til at nyde en Fordeel af det Gods, der nu

har faaet en stor Værdi, men som engang havde saa ringe Værdi, at man ved de groveste Tvangsmidler tvang de Mænds Forfædre, som nu i det Hele bruge Fæstegodsset, til at bearbejde Jorden næsten som de havde været Slaver. — Skulde dette ikke være billigt? Mig forekommer det, at ogsaa Billighed taler for at bringe det smukke Offer, der her er Tale om. — Jeg maa iøvrigt bemærke, at Grunden til, at jeg begjærede Ordet, væsentlig var den, at jeg vilde tilraade ikke at følge det ærede Medlem for Sore Amts 2den Valgfreds (Mbertt) i dette Spørgsmaal. Han erklærede nemlig, at hvis Fleertallets Forslag under Nr. 1 blev vedtaget, vilde han stemme imod Lovforslaget — saaledes forstod jeg ham. Men efter min Betragtning maade vil Loven i Praxis vistnok være lige god, hvad enten det kun er en Bemyndigelse, eller der kommer til at staae, at det er en Ret. Dette troer jeg i det Hele taget, at man vil være enig i, og vi, der ønske et praktisk Resultat og ikke stille os paa et theoretisk Retstandpunkt, ville derfor gjøre vel i at lade Loven passere, om ogsaa Fleertallets Forslag vedtages.

Indenrigsministeren: Det ærede 5te Medlem for Kjøbenhavn (Wille) vendte, da han sidst havde Ordet, atter tilbage til, at dette Lovforslag vilde slaae fast en Medetendomsret for Fæstene. Det forekommer mig imidlertid, at det dog ikke kan oversees, at dersom Udvalgets Fleertals Forslag bliver vedtaget, vil der ikke være Tale om en Ret, men kun om et Billighedskrav, og for det Andet forekommer det mig, at, hvis der virkelig skulde være Tale om Medetendomsret, maatte det dog være den anden Medetier, som kom til at betale Bøden, men derom er der jo ikke Tale. Jeg synes, altsaa, at man kunde vende Argumentet om, og sige, at Lovforslaget, saaledes som det sandsynligvis vil blive vedtaget ved denne 3die Behandling, ikke vil anerkjende nogen Medetendomsret, ikke engang nogen Ret. Dette var det ene Punkt. Det andet Punkt, jeg skal omtale, er, at det ærede Medlem atter og meget stærkt advarede mod Vedtagelsen af dette Lovforslag som et farligt Præcedens. Jeg kan ikke see rettere, end at